

De curând, EuropaBio a publicat un document, în cadrul căruia avertizează asupra deficitului de proteină vegetală necesară furajării șeptelului din UE. Cât de mare este acesta, precum și care sunt soluțiile propuse, puteți afla din materialul următor.

Deficitul de proteine din UE, politicile comerciale și OMG-urile

Fapte și cifre

Cuprins

1. Hrănirea șeptelului european
2. Rolul vital al comerțului și al OMG-urilor
3. Importurile de soia și lipsa de proteine a UE

Specialitățile alimentare din Europa, cum ar fi jamboanele și brânzeturile, sunt exportate în alte părți ale lumii. Dar puțini dintre noi sunt conștienți că UE este, de asemenea, cel mai mare importator mondial de produse agroalimentare. Fermierii noștri din sectorul zootehnic sunt în mod special dependenți de furajele importate și, în special, de sursele de proteine din import.

Majoritatea cetățenilor europeni sunt, de asemenea, conștienți de faptul că continentul lor se află în urmă în ceea ce privește cea mai rapid adoptată tehnologie agricolă din lume - culturile modificate genetic. Dar puțini dintre noi sunt conștienți de faptul că UE importă în fiecare an greutatea corporală a întregii sale populații în soia - majoritatea modificată genetic.

Acest "deficit de proteine" este din nou pe agenda politică. Fermierii noștri nu ar putea să producă șuncă și brânză fără o hrană suficient de bogată în proteine pentru animalele din fermele lor.

Prin acest material am dori să informăm asupra conținutului dezbaterii, cu scopul de a sprijini o strategie holistică, coerentă și realistă privind proteinele.

1. Hrănirea șeptelului european

Zootehnia este un sector major

Sectorul zootehnic al UE contribuie cu aproximativ 40% la producția agricolă totală a UE. Aproximativ 5 milioane de fermieri din UE cresc animale pentru producția alimentară, cu o valoare de aproximativ 130 miliarde EUR. În fiecare an, ei au nevoie de aproximativ 450 de milioane de tone de hrană pentru animalele lor¹. UE este al doilea mare consumator de materii prime pentru hrana animalelor din lume, după China, cu mult înainte de SUA și Brazilia.

1 FEFAC annual report 2016-2017 <http://www.fefac.eu/files/75933.pdf>

UE depinde de importurile de proteine

UE este extrem de dependentă de importul hranei bogate în proteine (în jur de 70%), în special a boabelor și șroturilor de soia. În contextul creșterii populației mondiale și al creșterii consumului de carne pe cap de locuitor, există o cerere tot mai mare de proteină animală. Acest fapt ridică întrebări referitoare la viitoare surse de proteine pentru furaje, la disponibilitatea și calitatea acestora. Pe acest fundal, lipsa de materii prime pentru proteine în UE reprezintă o problemă majoră. Prin urmare, încurajarea producției de proteine și cultivarea plantelor leguminoase în UE a fost unul dintre obiectivele tradiționale ale politicii agricole comune (PAC). În prezent, PAC oferă sprijin voluntar cuplat și plăți în cadrul schemei de înverzire pentru a stimula culturile de proteaginoase în Europa. Se așteaptă ca noua PAC să definească o strategie ambițioasă de promovare a culturilor de proteaginoase, reducând în același timp dependența de sursele externe. Cu toate acestea, producția UE este departe de a fi autosuficientă și continuă să depindă în mare măsură de importuri.

Hrana este principalul factor al competitivității

Producătorii de animale depind de disponibilitatea hranei pentru animale la prețuri avantajoase. Majoritatea costurilor de creștere a animalelor sunt legate de furaje, din cauza volumelor mari necesare. În timp ce unii fermieri - în special în sectorul produselor lactate - își produc hrana proprie în ferme, majoritatea celorlalți agricultori europeni se bazează foarte mult pe cumpărarea de furaje combinate.

În conformitate cu perspectivele agriculturii comunitare², "producția de carne și lactate din UE urmează să se extindă în continuare. Pentru păsările de curte și, într-o măsură mai mică, pentru carnea de porc, numărul animalelor va crește, în timp ce producția de lapte va crește, în principal, pe baza creșterii productivității. Pentru a realiza acest lucru, va fi necesară includerea unei mai mari cantități de proteine în rațiile de hrană".

Piața de furaje concentrate din Europa

Producția de furaje concentrate în UE reprezintă 16% din producția mondială³. Germania, Spania și Franța rămân cele trei țări principale din UE în ceea ce privește producția totală de furaje concentrate. Germania este principalul producător de hrană pentru bovine și porcine, în timp ce Franța își menține poziția de lider în domeniul producției de hrană pentru păsări. Piața de furaje constă în principal din trei sectoare. Conform Asociației Producătorilor Europeni de Furaje FEFAC⁴, piața hranei pentru păsări de curte⁵ este puțin mai mare decât piața alimentelor pentru porci⁶, care la rândul său este puțin mai mare decât piața furajelor pentru bovine⁷. Având în vedere amploarea

2 https://ec.europa.eu/agriculture/sites/agriculture/files/markets-and-prices/medium-term-outlook/2017/2017-fullrep_en.pdf

3 Producția mondială este estimată la cca. 989 milioane tone anual

4 FEFAC annual report <http://www.fefac.eu/files/75933.pdf>

5 2016: 53.6 milioane tone. Cele mai mari țări producătoare: Polonia, Franța, UK, Germania, Italia.

6 2016: 49.4 milioane tone. Principalii producători: Spania, Germania, Olanda, Franța.

7 2016: 41.4 milioane tone. Cei mai importanți producători: Spania, Germania, Franța, UK

sectorului zootehnic din UE și a industriei producătoare de furaje, UE este al doilea mare consumator de materii prime pentru furaje din lume, după China și înaintea Statelor Unite și Braziliei⁸.

Ce spun fermierii

Conform unui studiu recent, zootehniștii italieni⁹ au identificat ca principale provocări furajele și competitivitatea. Hrana reprezintă peste 73% din costurile totale de producție. Într-adevăr, aproape un agricultor din trei consideră prețul furajelor ca principal factor de dezavantaj competitiv și aproape jumătate dintre cei intervievați au arătat o mai mare deschidere față de OMG-uri ca posibilă resursă de creștere a competitivității.

2. Rolul vital al comerțului și al OMG-urilor

UE este cel mai mare comerciant de produse agroalimentare

UE este cel mai mare exportator și importator de produse agroalimentare din lume. La 253 miliarde EUR¹⁰, volumul comerțului UE în acest sector este mai mare decât PIB-ul Finlandei sau Portugaliei și de patru ori mai mare decât cheltuielile UE pentru politica agricolă comună¹¹. Importurile UE sunt dominate de mărfuri și produse primare¹². Acestea sunt utilizate și transformate de întregul lanț agroalimentar al UE, care este și sectorul care absoarbe cea mai multă forță de muncă din UE¹³. Multe dintre produsele cu valoare medie și înaltă obținute sunt apoi reexportate.

Culturile biotehnologice hrănesc animalele din UE

Industria europeană de nutrețuri se bazează pe materii prime care sosesc din țări terțe. Aceste importuri provin în principal din țări în care culturile biotehnologice ocupă majoritatea suprafețelor.

Țările cele mai deschise la adoptarea culturilor MG sunt principalii furnizori ai UE

Cei mai mari exportatori de produse agroalimentare către UE sunt țările din nordul și sudul Americii, unde culturile modificate genetic (MG) sunt larg răspândite și au contribuit la creșterea productivității. UE importă cantități mari de soia, în principal pentru a-și hrăni animalele de fermă, iar bumbacul este utilizat în principal

8 Rabobank despre producția europeană de amestecuri furajere
https://research.rabobank.com/far/en/sectors/grains-oilseeds/the_european_feed_mix.html

9 ICON 2014 "Impactul economic al importului de OMG-uri asupra afacerilor agricole italiene, în diferite scenarii de reglementare"

10 Pentru 12 luni, între septembrie 2016 și august 2017 (EUR 136.3 mld. exporturi + 117.3 mld importuri).
https://ec.europa.eu/agriculture/sites/agriculture/files/trade-analysis/monitoring-agri-food-trade/2017-08_en.pdf

11 PIB Finlanda 2016: 236.8 mld EUR; Portugal 204.6 mld EUR; Cheltuieli CAP: cca. 58 mld EUR sau 0.4% din PIB-ul UE
https://ec.europa.eu/agriculture/sites/agriculture/files/cap-funding/pdf/cap-spending-09-2015_en.pdf

12 https://ec.europa.eu/agriculture/trade-analysis_en

13 47 milioane locuri de muncă și 7% din PIB, conform Comisiei Europene
https://ec.europa.eu/agriculture/sites/agriculture/files/cap-funding/pdf/cap-spending-09-2015_en.pdf

pentru textile. Astăzi, culturile modificate genetic sunt standardul pentru soia și bumbac. De asemenea, UE importă cantități semnificative de porumb modificat genetic și rapiță pentru a-și satisface nevoile.

UE importă peste 30 de milioane de tone de OMG

O parte substanțială a importurilor de produse agricole din UE se bazează pe culturi modificate genetic (MG). Conform estimărilor Comisiei¹⁴, între 2014 și 2016, UE a importat anual peste 30 de milioane de tone de echivalent de soia modificată genetic. Acesta reprezintă aproximativ 90% din totalul de soia importat în UE. În plus, UE a importat undeva între unul și patru milioane de tone de porumb modificat genetic și semințe de rapiță¹⁵. Un total de 64 de produse obținute din culturi modificate genetic au fost aprobate de UE pentru import și prelucrare și/sau pentru alimente și furaje, începând din ianuarie 2018¹⁶.

Comerțul facilitează aprovizionarea sustenabilă cu proteine

Orice inițiativă de susținere a aprovizionării Europei cu proteine nu ar trebui să se facă pe seama distrugerii relațiilor comerciale existente. Pentru a răspunde unei creșteri globale a cererii de proteine animale, în cadrul unei disponibilități limitate de resurse, schimburile comerciale nu pot fi subminate.

China este principalul importator

În ciuda dependenței de importuri și constatărilor referitoare la siguranța culturilor modificate genetic efectuate la nivel global timp de peste 20 de ani, sistemul lent de autorizare a OMG-urilor a dus la discontinuități ale comerțului și la creșterea prețurilor produselor agricole cheie. Rezistența UE față de biotehnologie a fost subminată de puterea de cumpărare masivă a Chinei, care în prezent importă aproximativ 63% din boabele de soia comercializate pe plan mondial, iar această cotă este de așteptat să crească la 67% până în 2030, potrivit OCDE-FAO¹⁷. China a lansat deja un program de sprijin pentru producția internă de boabe de soia, dar acest lucru nu va schimba, probabil, dependența de import de soia (în prezent, în jur de 88%).

3. Importurile de soia și lipsa de proteine a UE

UE depinde de importurile de soia din America

14 Datele oficiale referitoare la comerț nu fac diferență între produsele MG și cele convenționale. Cu toate acestea, cantitățile de OMG pot fi estimate pe baza suprafețelor cultivate în țările exportatoare.

15 Între 0.5 și 3 milioane tone de porumb MG (între 5 și 25% din importurile de porumb), între 0.15 și 0.60 milioane tone de gluten furajer din porumb MG (70 până la 85% din importurile de gluten furajer din porumb MG), și mai puțin de 0.5 milioane tone de semințe de rapiță MG, în echivalent, (în jur de 5 până la 10% din totalul importurilor de echivalent de semințe de soia). Sursa: EC Staff working document GM commodities in the EU <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/10102/2016/EN/10102-2016-61-EN-F1-1.PDF>

16 Registrul EU al produselor OMG autorizate: http://ec.europa.eu/food/dyna/gm_register/index_en.cfm.

17 OECD-FAO Agricultural outlook 2016-2025 <http://www.fao.org/3/a-i5778e.pdf>

Soia este o sursă de proteine valoroasă, utilizată în principal ca ingredient cheie pentru nutrețuri și furaje, doar câteva procente din producția fiind utilizate pentru hrana oamenilor. Nu este o surpriză faptul că UE depinde de importuri de produse agricole tropicale, cum ar fi cafeaua, cacao, bananele și uleiul de palmier. Cu toate acestea, dependența de import este, de asemenea, extrem de ridicată pentru soia: UE importă 95% din boabele și făina de soia, adică 36,1 milioane de tone echivalent semințe de soia pe an (media 2013-15)¹⁸. Peste 95% din aceste importuri provin din cinci țări din cele două Americi, unde adoptarea tehnologiilor GM se situează la cote cuprinse între 94% și 100%. Cei mai mari exportatori de soia către UE sunt Brazilia, Statele Unite ale Americii și Argentina - aceleași trei țări care sunt, de asemenea, principalii furnizori de alimente pentru UE și cei mai importanți cultivatori de plante MG, în general¹⁹. Acestea sunt urmate de Paraguay, Uruguay și Canada.

Importurile de soia acoperă lipsa de proteine

Segregarea MG și non-MG, împreună cu necesitatea de a plăti prețuri considerabil mai mari pentru produsele non-MG, dacă fermierii sud-americieni vor fi încurajați să cultive mai multă soia nemodificată genetic, face puțin probabilă ipoteza că întregul lanț de aprovizionare revine la culturile non-GM.

UE depinde în proporție de 70% de importurile de culturi bogate în proteine²⁰. Acest fenomen este denumit de obicei "lipsa de proteine" a UE. Dependența este mult mai mare atunci când accentul se pune numai pe boabele de soia, domeniu în care producția UE acoperă doar 5% din cererea UE²¹. Chiar și la un nivel de producție mai ridicat de 2,5 milioane de tone, în 2017²², aceste cifre arată o rată ridicată a dependenței de importuri, de peste 90%, lăsând agricultura europeană vulnerabilă la condițiile externe²³. Împreună cu culturile de alte plante proteaginoase, și cele de soia au beneficiat atât de schema de sprijin cuplată voluntară în numeroase state membre, cât și de măsurile de înverzire (puse în aplicare sub forma culturilor fixatoare de azot în zonele de interes ecologic).

Avem alternative pentru a umple golul?

Producția UE de soia, de rapiță și de floarea-soarelui, precum și de alte culturi de leguminoase bogate în proteine, are o creștere foarte lentă. În viitorul apropiat, nu poate să compenseze dependența UE de importurile de soia și produse din soia. Din

18 12.7 milioane tone de semințe de soia au fost importate în EU pentru a fi transformate în ulei și alimente pe bază de soia și 18.5 milioane tone de produse pe bază de soia (echivalentul a 23.4 milioane tone de semințe de soia) au fost importate anual în UE (media 2013-15). Sursa: EU market observatory

19 Brazilia a avut cea mai mare suprafață cultivată cu soia (32.7 mil. ha), din care 96.5% MG ("rata de adopție"). SUA: 31.0 mil. ha (94%), Argentina 18.7 mil. ha (10%), Paraguay 3.2 mil. ha (96%). Sursa: ISAAA 2016

20 EC Staff working document 2016: 'GM commodities in the EU'

<https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/10102/2016/EN/10102-2016-61-EN-F1-1.PDF>,

https://ec.europa.eu/agriculture/sites/agriculture/files/market-observatory/crops/reports/2017-07-20-meeting_en.pdf

21 Între 2013-15, 0.43 până la 0.56 milioane hectare au fost cultivate cu soia în UE, rezultând o producție cuprinsă între 0.96 și 1.85 milioane tone de boabe de soia pe an.

22 Cu 5 % peste recolta din anul precedent și cu peste două milioane de tone pentru al doilea an consecutiv

23 The EU soy Declaration, July 2017 <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10055-2017-IN/IT/en/pdf>

rațiuni nutriționale și zootehnice, nu toată soia din furaje poate fi înlocuită cu surse alternative de proteine. Includerea fracției de soia în rațiile de hrană se face pentru că aceasta conține substanțe nutritive esențiale, cum ar fi lizina și alte proteine esențiale. De asemenea, conținutul de proteine din boabele de soia cultivate în UE este, în medie, cu aproximativ 25% mai mic decât cel din soia importată.

UE importă în jur de 9% din boabele de soia comercializate la nivel mondial, dar importă și o mare parte din produsele procesate (31% din produsele alimentare pe bază de proteine comercializate, produse în principal din proteină din soia). Prețurile de import pentru boabele și preparatele din soia au fost proiectate sub nivelurile ridicate la care ajunseseră recent, ceea ce va stimula în continuare importurile. Creșterea estimată a cererii de biodiesel în SUA și în alte regiuni de pe glob va contribui, de asemenea, la disponibilitatea relativ ieftină a fracțiunilor de soia.

O abordare realistă pentru a găsi alternativele potrivite

Chiar dacă UE ar trebui să-și dubleze producția de soia în următorii 10 ani (un scenariu considerat extrem de improbabil de perspectiva agricolă a Comisiei Europene²⁴), ea se va baza, fără îndoială, și pe importurile de soia din străinătate.

Fezabilitatea importurilor de soia nemodificată genetic

Disponibilitatea soiurilor de soia nemodificate genetic pe piața mondială este în prezent foarte limitată. În prezent, în lume nu există suficiente soiuri de soia nemodificate genetic care să înlocuiască soia MG și făina produsă din ea, având în vedere riscurile și costurile ridicate ale producției de proteaginoase din UE.

Ce se întâmplă dacă UE trebuia să treacă la importurile de soia nemodificate genetic?

Un scenariu ipotetic în care soia modificată genetic ar fi înlocuită cu soia nemodificată genetic ar conduce la o creștere a costurilor cu furaje de aproximativ 10% pentru sectorul zootehnic²⁵. Chiar dacă agricultorii din principalele țări producătoare de soia ar fi convinși să cultive mai multă soia convențională (prin oferirea unor prețuri semnificativ mai mari comparativ cu prețurile soia MG), astfel încât cantitățile disponibile să fie suficiente, practicabilitatea și implicațiile legate de costuri ar rămâne semnificative.

Este foarte puțin probabil să fie adoptate culturile alternative. În plus, în ceea ce privește rotația culturilor practică în general pentru aceste culturi, atât nivelurile de cultivare a rapiței, cât și a florii-soarelui, au atins deja un maxim în majoritatea zonelor de cultivare din UE. Pe deasupra, orice extindere a suprafețelor utilizate pentru aceste plante va necesita cultivarea în zonele mai puțin adecvate climatic pentru ele. Aceasta nu este o soluție sustenabilă.

²⁴ https://ec.europa.eu/agriculture/sites/agriculture/files/markets-and-prices/medium-term-outlook/2017/2017-fullrep_en.pdf

²⁵ Coceral, Fefac & Fediol 2015 Impact assessment [Report](#)

Culturile oleaginoase și culturile proteice, în loc de ce?

Dacă suprafața plantată cu semințe oleaginoase ar crește, producția altor culturi ar trebui să scadă în mod semnificativ. De exemplu, dacă o producție suplimentară de rapiță de 8,5 milioane de tone ar duce la o scădere, pe suprafața echivalentă, cu aproximativ 45 de milioane de tone de grâu sau aproape o treime din nivelul mediu de producție. În consecință, UE ar putea deveni un importator net în loc să fie o sursă de export de grâu de bună calitate²⁶. Sub auspiciile unor politici favorabile, culturile de plante proteice au înregistrat recent o puternică revigorare, producția record fiind în 2017/18. Raportul privind rezultatele obținute de CE relevă faptul că din cauza unor dezechilibre care pun presiune asupra prețurilor la furaje, procesul de extindere a regiunilor de cultivare poate încetini. Acest lucru, împreună cu unele îmbunătățiri ale randamentului, va conduce la o creștere a producției în UE. Dar, cu o pondere de doar 1,4% din suprafața totală a culturilor, suprafața culturilor de plante proteice va rămâne limitată.

Mai multă soia cultivată și mai multe alte produse importate?

Dacă importul de soia modificată genetic și șrot de soia în Franța, Germania, Ungaria și Polonia ar putea fi înlocuit cu cantități suplimentare de soia cultivată în UE, acest lucru ar necesita o creștere de 5,1 milioane ha dedicată acestei culturi. Dacă această suprafață suplimentară ar fi luată de la culturile de porumb, producția europeană ar fi redusă cu cel puțin 25 milioane de tone. Pentru a compensa acest deficit, ar trebui să fie importat mai mult porumb, majoritatea modificat genetic, având în vedere că cea mai mare parte a porumbului comercializat la nivel mondial provine din țări în care porumbul modificat genetic este larg dezvoltat (de exemplu, SUA și Argentina), iar livrările din surse non-GM (de exemplu, Ucraina) sunt limitate.

Cazul Spaniei²⁷

Importurile de soia în perioada 2000-2014 au dus la economii de cel puțin 55.000 de milioane de euro. Încercarea de a înlocui importurile de soia modificată genetic cu importurile convenționale ar conduce la o creștere cu 291% și, respectiv, 301% a prețului soiei și, respectiv, a produselor din soia, pe termen scurt. În plus, o astfel de înlocuire ar duce la creșterea cu 49%, 54% și, respectiv, 85% a costului ingredientelor la furajele pentru bovine, porcine și păsări de curte.

Culturile biotehnologice pot ajuta

Tehnologia MG actuală face parte din soluția de a oferi fermierilor proteinele de care au nevoie pentru a-și hrăni animalele. Tehnologia MG este acceptată la nivel mondial și este dificil de înlocuit cu culturi convenționale. UE nu poate neglija

²⁶ Coceral, Fefac & Fediol 2015 Impact assessment [Report](#)

²⁷ Studiul de caz a fost întocmit de [Professor Areal](#) (University of Reading), urmărind impactul economic al neutilizării soia MG

beneficiile ecologice și economice ale cultivării și importului de culturi modificate genetic.